

Реферат на тему:
Засади здійснення депозитних операцій

Київ 2016

Механізм здійснення депозитних операцій. Відкриття і ведення депозитних рахунків. Відсотки за депозитами

Депозитні операції – це операції із залучення або розміщення коштів на депозит.

Залучення депозитів (вкладів) юридичних і фізичних осіб оформляється банком шляхом відкриття строкового депозитного рахунка з укладенням договору банківського вкладу (видачею ощадної книжки) або видачі ощадного (депозитного) сертифіката. За договором банківського депозиту КБ, який прийняв кошти від вкладника, зобов'язується виплатити вкладникові суму депозиту та нараховані відсотки на умовах та у порядку, що передбачені договором.

Депозитний договір засвідчує право КБ управляти залученими коштами та право вкладників отримати в чітко визначений строк суму депозитного вкладу і відсотків за його користування.

Основними реквізитами та умовами депозитного договору мають бути:

- назва та адреса банку, яка приймає депозит (вклад);
- назва та адреса власника коштів;
- дата внесення депозиту;
- сума депозиту;
- дата вимоги вкладником своїх коштів;
- відсоткова ставка за користування депозитом;
- зобов'язання банку повернути суму, яка внесена на депозит;
- підписи сторін: керівника виконавчого органу банку або уповноваженої на це особи та вкладників.

Зобов'язання клієнта за депозитним договором полягають у своєчасному перерахуванні грошових коштів на депозитний рахунок банку; зобов'язання банку – прийняти грошові кошти на депозитний рахунок, нараховувати відсотки, забезпечити повне збереження суми внеску і повернути її після закінчення строку дії договору або достроково за заявою клієнта.

Власник депозитного вкладу зобов'язаний заздалегідь повідомити установу банку про дострокову вимогу вкладу за зазначеним у договорі номером телефону, письмово або при особистій явці. Стягнення на вклади юр. і фіз. осіб у КБ може бути звернено на підставі вироку чи рішення суду.

Останнім часом поширюється практика роботи вітчизняних КБ з депозитними сертифікатами. Вони можуть випускатися: одноразово або серіями, іменними або на пред'явника, строковими або до запитання. Строк обігу сертифіката встановлюється від дати його видачі до дати, коли власник сертифіката отримує право вимоги депозиту за сертифікатом.

Бланки сертифікатів повинні містити такі реквізити:

- назву "ощадний (депозитний) сертифікат";
- порядковий номер сертифіката та його серію;
- дату внесення депозиту;
- розмір депозиту;
- зобов'язання банку повернути суму внесену на депозит;
- дату вимоги вкладником суми за сертифікатом;
- відсоткову ставку за користування депозитом;
- умови сплати відсоткової ставки – разі вимоги вкладника про повернення вкладу до обумовленого строку;
- назву та адресу банку емітента, а для іменного сертифіката – назву (ім'я) вкладника;

- місце для підпису особи, яка уповноважена банком підписувати зобов'язання, та місце для печатки банку.

Видача і погашення сертифікатів здійснюється лише емітентом. До погашення приймаються тільки оригінали сертифікатів. У разі надання строку вимоги депозиту банк здійснює платіж за пред'явленням сертифіката на підставі заяви власника або його особи, уповноваженої на здійснення цієї операції.

Банк має передбачити можливість дострокового подання строкового сертифіката до сплати. У такому разі банк сплачує власникові сертифіката його суму та відсотки за зниженою відсотковою ставкою. Якщо термін отримання вкладу за строковим сертифікатом прострочено, то такий сертифікат вважається документом до запитання, за яким на банк покладається зобов'язання сплатити зазначену в ньому суму вкладу та відсотків на дату вимоги.

Депозитний рахунок – це рахунок, який банки відкривають юридичним або фізичним особам для розміщення вільних коштів на депозити з нарахуванням відсотків за депозити.

Депозитні рахунки відкриваються на підставі укладеного депозитного договору між власником рахунка та установою банку на визначений у договорі строк. Кошти на депозитні рахунки перераховуються з поточного рахунка господарських суб'єктів і після закінчення строку зберігання повертаються на цей же поточний рахунок.

Для фізичних осіб банки відкривають вкладні рахунки (ощадні вклади). Вкладні рахунки відкриваються з видачею вкладникові вкладного документа (ощадна книжка, ощадний сертифікат).

У разі укладення з банком договору ощадного вкладу "до запитання" за бажанням клієнта на цьому рахунку можуть здійснюватися безготівкові розрахунки. Після закінчення строку зберігання коштів, кошти з вкладного

рахунка повертаються вкладникові, перераховуються на його розрахунковий рахунок або договір вважається продовженим на умовах вкладу "до запитання". Для КБ вклади "до запитання" є нестабільними. Відсоткова ставка закладами до запитання завжди менше ставки за строковими депозитами.

Строкові вклади вносяться на більш довгий строк. Відповідно вкладник отримує й більш високий відсоток, ніж закладами до запитання. У зв'язку із стабільністю строкових вкладів банк має можливість розпоряджатися коштами вкладника тривалий час і відповідно збільшувати обсяги своїх кредитних операцій. КБ можуть застосовувати т. зв. гібридні депозитні рахунки, які об'єднують властивості внесків до запитання і строкових внесків. Такі рахунки умовно складаються з двох частин: прибутково-витратної (до запитання) та строково-накопичувальної (строкової).

Вітчизняні КБ працюють також з т. зв. дилінговими депозитними рахунками. В цій схемі клієнт розміщує на депозитному рахунку кошти в нац. валюті – гривнях. Банк щоденно подає клієнту котирування основних валют (долар США, нім. марка, рос. крб., британ. фунт стерлінгів). Клієнт, використовуючи котирування, за власним бажанням змінює валюту рахунка та розміщує еквівалент вкладу на певний строк. Додатковий доход при цьому може бути отриманий за рахунок різних відсоткових ставок і курсових різниць.

Залучення вільних валютних коштів на рахунки в установи банків є надзвичайно актуальним і важливим для активізації інвестиційних процесів у національній економіці України. Банки можуть відкривати анонімні валютні депозитні рахунки.

Відсоток – засіб стимулювання залучення депозитів у банк. Розмір відсоткової ставки за депозитами визначається двома основними чинниками:

- сумою вкладу;

- строком розміщення коштів.

Ставка депозитного відсотка є відношення суми грошових коштів, що сплачуються у вигляді відсотка, до суми коштів, які одержані у вигляді депозиту. Вкладники при прийнятті рішення про розміщення власних коштів на депозитах керуються насамперед трьома основними міркуваннями: надійність банку; рівень відсоткової ставки за вкладами; якість обслуговування клієнтів. У вітчизняній практиці проявляється тенденція: чим стабільніше і надійніше банк, тим меншою мірою він прагне встановити максим. високі відсоткові ставки за депозитами. І навпаки, маловідомі банки пропонують максим. відсоткові ставки, прагнучи залучити більше вкладів.

Відсотки за депозитом можуть сплачуватися:

- при погашенні депозиту;
- періодично;
- при внесенні коштів на депозит (авансом).

У разі дострокового вилучення вкладником своїх коштів із строкового депозиту розмір відсотка, що сплачується за даним видом значно зменшується. Величина відсоткової ставки має забезпечувати банкові отримання максимально можливого прибутку при мінімальному ризику. У кількісному вираженні відсоткова ставка за депозитами має бути вище рівня інфляції. Проте на практиці в Україні рівень банківського відсотка за депозитами часто є нижчим від рівня інфляції.

У розрахунках відсотків за депозитними операціями передбачається використання двох фінансових механізмів:

- розрахунки на основі простих (номінальних) відсотків;
- розрахунки на основі складних (фактичних) відсотків.

При використанні простої відсоткової ставки, нарощена сума депозиту нараховується шляхом множення номіналу депозиту на множник нарощення. Розрахунок нарощеної суми депозиту здійснюється за формулою:

$$S = P(1+rn)$$

де S – нарощувана сума депозиту наприкінці періоду n , тобто номінал депозиту плюс відсотки; P – сума номіналу депозиту; $(1+rn)$ – множник нарощення; r – річна відсоткова ставка (в сотих частках); n – строк депозиту в роках.

Сума нарахованих відсотків за депозитом при використанні складної річної відсоткової ставки розраховується за формулою:

$$I = S(\sqrt[n]{1+r}-1)$$

Де I – сума відсотків за поточний період; S – нарощена сума депозиту наприкінці попереднього періоду, тобто номінал депозиту + відсотки; r – річна фактична відсоткова ставка; n – кількість періодів, за які нараховуються відсотки за депозитом.

Нарахування простих відсотків здійснюється на сальдо за рахунком за фактичний строк зберігання коштів із врахуванням змін відсоткової ставки. Нарахування складних відсотків ("відсотків на відсотки") здійснюється на сальдо за рахунком і нараховані раніше відсотки із врахуванням змін відсоткової ставки і строку розміщення коштів.

Процес нарощування депозиту за рахунок відсотків за депозитом наз. капіталізацією відсотків. Наступне нарахування здійснюється на суму депозиту з урахуванням відсотків. Нарахування відсотків починається з наступного дня після надходження грошової суми на депозитний рахунок клієнта і проводиться шляхом множення денного залишку на рахунку на денну відсоткову ставку.

Отже, банк може використовувати один з двох методів нарахування відсотків:

- метод рівних частин. У разі використання цього методу при нарахуванні відсотків за депозитом за кожний період нарахування застосовується проста відсоткова ставка. При цьому не враховуються нараховані раніше відсотки.
- актуарний метод. Відсотки за цим методом розраховуються з використанням складної відсоткової ставки, тобто з урахуванням нарахованих раніше відсотків. У своїй діяльності банк може використовувати лише один з цих методів нарахування відсотків.

У момент внесення коштів на депозитний рахунок депозит враховується на всю суму його номіналу. Відмінності обліку номіналу депозиту визначаються одним з методів: за період і на період.

У банківській практиці відсотки сплачуються депоненту по закінченні певного періоду, тобто за період. У цьому випадку номінальна сума депозиту і сума, що перераховується на депозитний рахунок, збігаються. У разі сплати відсотків на період банк сплачує депоненту відсотки в момент внесення коштів на депозит, тобто авансом. Цей метод застосовується при обліку дисконтних ощадних (депозитних) сертифікатів. Величина дисконту є сумою відсотків. Сума цього дисконту амортизується протягом терміну дії депозитного договору. Амортизація відсотків – процес віднесення сум сплачених авансом відсотків за депозитами на витрати (доходи) на систематизованій основі. Протягом строку дії депозитної угоди сума авансованих відсотків має бути повністю амортизована.

Національний банк повинен регулювати рівень відсоткової ставки за депозитами. Йдеться насамперед про обмеження банківської конкуренції в сфері депозитних відсоткових ставок.

Достатньо високий розмір депозитного відсотка дисциплінує КБ, вимагає від нього ефективного використання цього виду залучених ресурсів, адже банк, отримавши кошти у тимчасове користування, повинен не тільки повернути їх, але й виплатити відсоток.